

*Д.е.н., професор Давидюк Т.В.
завідувач кафедри економічного аналізу та обліку,
Безугла М.А.
магістрант спеціальності «Облік і оподаткування»
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків
E-mail: daviduktw@ukr.net*

ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ В ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, СКЛАДЕНИХ ЗА МСФЗ

У зв'язку з активізацією євроінтеграційних процесів, розвитком міжнародного співробітництва та залученням іноземних інвестицій в економіку України необхідним є реформування системи обліку та її гармонізація з міжнародними стандартами. Згідно з міжнародною практикою звітність, сформована відповідно до МСФЗ, відрізняється високою інформативністю для користувача та забезпечує відкритість та прозорість показників фінансової звітності вітчизняних компаній.

МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний майновий стан підприємства. Тому цінність МСФЗ важлива не тільки для зарубіжних, але й для національних інвесторів також.

Розрахунки доходів підприємства регламентуються П(С)БО 15 «Доходи» [1], а також IAS 18 «Доходи» [2]. Складність відповідності IAS (Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку) та IFRS (Міжнародні стандарти фінансової звітності) в українському обліку обумовлені складністю міжнародних стандартів, податковою орієнтацією традиційної облікової системи та небажанням деяких бухгалтерів використовувати деякі стандарти IAS та IFRS.

Порівнюючи основні положення цих стандартів можна сказати, що

структура МСФЗ 18 є значно ширшою, ніж П(С)БО 15 та існують також відмінності у змісті даних положень.

Згідно з МСФЗ 18, дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [2].

Що стосується П(С)БО 15 «Дохід», то поняття доходу як такого в ньому не розглядається. Але згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу [1].

Критерії визнання доходу збігаються за обома стандартами та передбачають ймовірне надходження економічних вигід. У МСФЗ 18 та П(С)БО 15 зазначено, що не визнаються доходами: суми податків і обов'язкових платежів, які підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів; суми надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітету. У П(С)БО 15 «Дохід» не визнаються також суми попередньої оплати праці, авансів у рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг); сума завдатку або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором; надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Спільною рисою П(С)БО та МСФЗ «Дохід» є те, що як в національному, так і в міжнародному обліку дохід має оцінюватись за справедливою вартістю [2]. В МСФЗ 18 «Дохід» також зазначається, що справедлива вартість отриманої компенсації визначається шляхом дисконтування всіх майбутніх надходжень з використанням умовної ставки відсотка, яка буде найточніше визначена з двох наведених ставок: 1) домінуючої ставки на подібний інструмент емітента з подібною кредитною ставкою; 2) ставка відсотка, яка дисконтує номінальну суму компенсації інструменту до поточної грошової ціни реалізації продукції.

Отже, з вище проведеного порівняння можна зробити висновок, що П(С)БО 15 «Дохід» та МСФЗ 18 «Дохід» має досить значну кількість спільних рис. Однак, виявлено і ряд відмінностей: класифікація та обсяг висвітлення деяких питань є різними. Дані порівняння дають змогу зробити висновок, що в МСФЗ більш конкретизовано певні положення, але й національний стандарт містить моменти, які, зокрема, зумовлені національними особливостями обліку. Міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національної системи бухгалтерського обліку. Аналіз змісту національних положень свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни.

Дані порівняння міжнародних і національних положень з обліку доходів і відображення їх у звітності дають змогу зробити висновок, що в МСФЗ більш конкретизовано ряд положень, але й національний стандарт містить моменти неповної визначеності та розмежованості доходів з наступним формальним перекрученням інформації при складанні фінансової звітності. Така ситуація обумовлена наслідком дії національних особливостей обліку.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Текст]: наказ Міністерства фінансів України від 29.10.1999 р. №290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.nau.ua.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності / Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.